

Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid
Directie Arbeidsverhoudingen

Postbus 90801
2509 LV Den Haag

Bank N.V.

Directeur Toezicht

Postbus 98
1000 AB Amsterdam
+31 20 524 91 11
www.dnb.nl

Handelsregister 3300 3396

Onderwerp

Toezichttoets concepten Besluit toekomst pensioenen, Besluit nettopensioen en Besluit experimenten pensioenregeling voor zelfstandigen

Geachte heer Kaatee,

In uw brief van 1 juli 2022 heeft u De Nederlandsche Bank (DNB) gevraagd een toezichttoets uit te voeren op de concepten i) Besluit toekomst pensioenen, ii) Besluit nettopensioen en iii) Besluit experimenten pensioenregeling voor zelfstandigen (de conceptbesluiten). Graag stel ik u op de hoogte van onze bevindingen.

DNB heeft de conceptbesluiten en de bijbehorende nota's van toelichting in onderlinge samenhang met het wetsvoorstel Wet toekomst pensioen (wetsvoorstel Wtp) beoordeeld. Als er nog belangrijke wijzigingen worden doorgevoerd in de conceptbesluiten, dan kan dit voor DNB aanleiding zijn om een aanvullende toezichttoets uit te voeren.

Deze brief bestaat uit de volgende delen:

1. Inleiding
2. Besluit toekomst pensioenen
  - A. De transitie naar het nieuwe stelsel
  - B. Het nieuwe stelsel
3. Afsluiting
4. Bijlagen:
  - I. Overige opmerkingen bij het Besluit toekomst pensioenen

Datum

3 augustus 2022

Uw kenmerk

2022-0000136306

Ons kenmerk

P557-11712864-537

1. Inleiding

Op 10 september 2021 heeft DNB op verzoek van de (destijds) Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid een toezichttoets uitgevoerd op het wetsvoorstel Wtp. Het wetsvoorstel Wtp is op 30 maart jl. aan de Tweede Kamer aangeboden voor behandeling. Met het wetsvoorstel Wtp wordt een betekenisvolle stap gezet naar een toekomstbestendiger pensioenstelsel.

Heldere normen in lagere regelgeving zijn noodzakelijk voor een soepele en beheerste transitie naar het toekomstbestendiger pensioenstelsel. Het wetsvoorstel geeft sociale partners en pensioenuitvoerders op verschillende vlakken vrijheid bij de besluitvorming over de pensioenregeling en de transitie. Bijvoorbeeld bij de inrichting van de solidariteits- of risicodelingsreserve of de evenwichtigheidsafweging bij invaren. Heldere normen in lagere regelgeving over de onderbouwing van deze keuzes en het inzichtelijk maken van de effecten daarvan ondersteunen de besluitvorming zonder deze vrijheid in te perken. Dit verhoogt de transparantie, uniformiteit en kwaliteit van besluitvorming en uitvoering. Bovendien maakt dit effectief en uitvoerbaar toezicht mogelijk op deze besluitvorming en uitvoering. Op deze wijze dragen heldere normen bij aan een beheerste en efficiënte transitie voor de pensioensector. De huidige uitwerking van de conceptbesluiten geeft hier in belangrijke mate invulling aan.

DNB heeft bij het verrichten van deze toezichttoets de volgende criteria gehanteerd, die overeenkomen met de criteria bij de toezichttoets op het wetsvoorstel Wtp:

1. De regelgeving bevat heldere en uitvoerbare normen voor de sector en DNB als toezichthouder, zowel ten aanzien van de inrichting van pensioenregelingen als de transitie naar het nieuwe stelsel.
2. De regelgeving draagt bij aan een toekomstbestendig pensioenstelsel, waarin belangen evenwichtig worden behartigd.

Met deze toezichttoets geven wij u onze opmerkingen bij het concept Besluit toekomst pensioenen die naar oordeel van DNB essentieel zijn voor een succesvolle uitvoering van het toezicht door DNB. De belangrijkste opmerkingen worden in de volgende sectie nader toegelicht. Overige opmerkingen zijn in de bijlage opgenomen.

Het concept Besluit nettopensioen en het concept Besluit experimenten pensioenregeling voor zelfstandigen geven geen aanleiding voor DNB tot het maken van opmerkingen.

2. Besluit toekomst pensioenen

A. De transitie naar het nieuwe stelsel

Effectievere en uitvoerbare voorwaarden om transitiebesluitvorming robuust te maken voor financiële en economische ontwikkelingen gewenst

Voor een beheerste en evenwichtige transitie is het van belang dat sociale partners en pensioenfondsen op het besluitvormingsmoment afspraken maken die robuust zijn voor financiële en economische ontwikkelingen in de tussenliggende periode (zogenaamde 'complete' afspraken). Zonder dergelijke afspraken bestaat het risico dat op het latere moment van de feitelijke transitie nadere besluitvorming nodig is om de transitie uit te voeren.

Het is positief dat hiertoe nadere regels in het Besluit zijn opgenomen. De gekozen vormgeving hiervan achten wij echter onvoldoende effectief en niet goed uitvoerbaar:

Datum

3 augustus 2022

Ons kenmerk

P557-11712864-537

- Op grond van het Besluit moeten pensioenfondsen een *kritische dekkingsgraad* vaststellen, als grens waaronder de besluitvorming opnieuw wordt bezien. Deze vormgeving brengt het risico met zich mee dat bij tegenvallende financiële ontwikkelingen de transitiebesluitvorming voor veel fondsen in korte tijd overgedaan moet worden, waardoor de beheersing en haalbaarheid van de transitie in het geding komt. Hetzelfde risico geldt voor de dekkingsgraad-bovengrens die wordt genoemd in de Nota van toelichting.
- De kritische dekkingsgraad is niet op een objectieve, handhaafbare wijze gedefinieerd. Het Besluit definieert de kritische dekkingsgraad als het dekkingsgraad-niveau waaronder de transitie-doelstellingen, daaraan gekoppelde maatstaven en voorrangregels niet meer toereikend zijn. Omdat het Besluit deze begrippen niet nader definieert, is het niet geborgd dat deze begrippen eenduidig te vertalen zijn naar een minimaal daarvoor benodigde dekkingsgraad. Voor zo ver dit wel mogelijk is, zal deze minimale dekkingsgraad niet uniek zijn, omdat de generatie-effecten van de transitie in zijn algemeenheid afhangen van de stand van de financiële markten (bijvoorbeeld de impact van het afschaffen van de doorsneesystematiek is afhankelijk van de rentestand).

Datum

3 augustus 2022

Ons kenmerk

P557-11712864-537

Uitvoerbare en effectieve regelgeving wordt wel bereikt door de inkadering op basis van de dekkingsgraad achterwege te laten en door in plaats daarvan te bepalen:

- dat sociale partners de transitie-doelstellingen in het transitieplan moeten concretiseren door het vaststellen van daarop aansluitende objectieve kwantitatieve maatstaven. Zo kunnen sociale partners de transitie-doelstellingen uitdrukken in termen van netto profijt aangevuld met bijvoorbeeld het effect van de transitie op (verwachte) uitkeringen.
- dat sociale partners de voorrangregels in het transitieplan moeten formuleren in termen van deze kwantitatieve maatstaven. Dit kan door aan te geven welke uitkomsten van de gekozen maatstaven sociale partners beogen en welke maatstaven meer gewicht moeten krijgen, in het bijzonder in situaties waarin de beoogde uitkomsten niet tegelijk voor alle maatstaven mogelijk zijn.
- dat sociale partners deze voorrangregels zo moeten vaststellen dat deze het pensioenfonds voldoende duidelijkheid geven om onder verschillende financiële en economische omstandigheden invulling aan de transitie-doelstellingen te geven;
- dat sociale partners in het transitieplan de robuustheid en volledigheid van deze besluitvorming voor financiële en economische ontwikkelingen met enkele relevante scenario-analyses kwantitatief moeten onderbouwen, waaronder de omstandigheden bij "goed weer" en bij "slecht weer";
- dat het pensioenfonds bij de opdrachtaanvaarding de verantwoordelijkheid heeft om de uitvoerbaarheid en evenwichtigheid van de opdracht bij verschillende financiële en economische omstandigheden te toetsen.

Versterking countervailing power bij transitiebesluitvorming bij pensioenfondsen met een gemengd bestuursmodel

Versterkte eisen aan het besluitvormingsproces bij de transitie zijn belangrijk. Het in het wetsvoorstel opgenomen goedkeuringsrecht van de raad van toezicht op het invaarbepaalde besluit stimuleert de kwaliteit, transparantie en uitvoerbaarheid van de besluitvorming, zorgt voor countervailing power en draagt hierdoor bij aan het tegengaan van onevenwichtige uitkomsten. Dit is een passende verzwaren van de governance vereisten bij de transitiebesluitvorming in geval sprake is van een bestuursmodel met een raad van toezicht.

Voor pensioenfondsen met een (omgekeerd) gemengd bestuursmodel mist, in het kader van de transitie, een dergelijke additionele countervailing power en daarmee aanvullende waarborg voor de transitie. Die waarborg kan gevonden worden door het vergroten van de countervailing power tussen het niet-uitvoerend en uitvoerend

deel van het algemeen bestuur. Bijvoorbeeld door uitvoerend- en niet uitvoerend bestuurders bij de transitiebesluitvorming in een gemengd bestuursmodel afzonderlijk te laten besluiten bij het invaarbepalend door het pensioenfonds. Het toevoegen van een aanvullende waarborg is relevant omdat het gemengd bestuursmodel in de pensioensector de afgelopen jaren sterk aan belang wint.

Datum

3 augustus 2022

Ons kenmerk

P557-11712864-537

De bestaande bevoegdheid van artikel 101a, negende lid Pensioenwet bevat al de mogelijkheid om bij algemene maatregel van bestuur nadere regels te stellen over onder meer de taakverdeling in een (omgekeerd) gemengd bestuursmodel. Een nadere waarborg kan ook worden uitgewerkt via de delegatiebepaling van artikel 150m, tiende lid van het wetsvoorstel.

Aanvullende inkadering netto profijtberekeningen gewenst

Voor evenwichtige besluitvorming over de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel is het inzichtelijk maken van de generatie-effecten van de transitie met het netto profijt, dat in één cijfer de toe- of afname van de pensioenwaarde aangeeft, van groot belang. Artikel 46c en 46e van het Besluit verduidelijken de berekening van het netto profijt.

Voor een adequate bestuurlijke weging van netto-profijt-effecten moeten deze inzichtelijk zijn voor voldoende representatieve groepen deelnemers. Artikel 46b lid 2 sub g bepaalt dat aan fondsorganen bij invaren de generatie-effecten van de totale transitie per leeftijdscohort in hele geboortejaren worden verstrekt. Van belang is om daarnaast te verduidelijken dat hierbij in elk geval onderscheid moet worden gemaakt tussen actieve deelnemers, slapers en gepensioneerden; de netto-profijt-effecten kunnen namelijk materieel verschillen tussen deze groepen.

Ook voor invaren met standaardmethode zijn randvoorwaarden nodig

Bij de keuze voor invaren is het aan sociale partners en fondsen om de geschikte invaarmethode, passend bij hun situatie en invaardoelen, te kiezen. Het wetsvoorstel Wtp biedt pensioenfondsen daartoe keuze uit twee invaarmethoden: Een fonds-specifieke methode, de vba-methode, die bij verschillende pensioenregelingen en dekkingsgraden een evenwichtige uitkomst mogelijk maakt, maar die een uitgebreide scenario-doorrekening vergt. En daarnaast de standaardmethode, die uniform en eenvoudiger is, maar die daardoor in verschillende situaties minder mogelijkheden biedt om tot evenwichtige uitkomsten te komen. Het wetsvoorstel Wtp biedt daarmee een wettelijke inkadering van invaarmethoden die een evenwichtige overgang mogelijk maakt bij pensioenfondsen met verschillende karakteristieken en financiële posities.

Het Besluit bevat in artikel 46c randvoorwaarden voor toepassing van de vba-rekenmethodiek die relevant zijn bij invaren met de vba-methode. Het is van belang dat ook aan de standaardmethode in het Besluit randvoorwaarden worden gesteld. Net als bij de vba-rekenmethodiek dienen bij de standaardmethode realistische (actuariële) aannames gehanteerd te worden. Daarnaast dienen aan het toepassen van een kortere spreidingstermijn dan 10 jaar randvoorwaarden te worden verbonden. Het is passend om deze randvoorwaarden op te nemen in het Besluit. De technische uitwerking van de standaardregel kan vervolgens worden opgenomen in de Ministeriële regeling waarnaar verwezen wordt in artikel 46d lid 3.

Verplichte risicoanalyse voor beheerst transitieproces tijdens de gehele transitieperiode

Het is belangrijk dat sprake is van adequate procesbeheersing tijdens de gehele duur van de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel. Hieronder valt dat bij de transitie betrokken pensioenfondsen, personen en organisaties over voldoende tijd, capaciteit en benodigde expertise beschikken om de transitie van begin tot eind beheerst te kunnen uitvoeren.

In de regelgeving is opgenomen dat pensioenfondsen een analyse van de procesbeheersing in het implementatieplan moeten opnemen (artikel 46, derde lid Besluit). Dit ziet voornamelijk toe op de procesbeheersing in de implementatiefase. Maar juist ook voor de fase (ruim) voorafgaand aan het opstellen van het implementatieplan is een dergelijke risicoanalyse van belang omdat in die fase al belangrijke afstemming tussen betrokken partijen en besluitvorming plaatsvindt (regievoering door pensioenfondsen).

Het is daarom gewenst dat de bestaande regels in artikel 18 van het Besluit Financieel toetsingskader pensioenfondsen worden aangevuld met de eis voor pensioenfondsen tot het verrichten van een voorafgaande risicoanalyse naar de procesbeheersing door het pensioenfonds tijdens de gehele transitieperiode. De norm van een adequate risicoanalyse en procesbeheersing is dan over de gehele duur van de transitie van toepassing.

Nadere uitwerking van de operationele reserve met oog voor jaarrekeningenrecht

In de memorie van toelichting bij het wetsvoorstel en in de beantwoording op Kamervragen staat dat pensioenfondsen een voorziening op de balans kunnen vormen voor operationele kosten en onvoorziene technische resultaten. Als voorbeelden worden genoemd: bestandswijzigingen met terugwerkende kracht, de situatie van "geen premie, wel recht", of excasso-kosten.

Met het oog op heldere normen is van belang dat de randvoorwaarden die gelden voor deze voorziening in het Besluit worden verduidelijkt. In het wetsvoorstel Wtp of het Besluit toekomst pensioenen wordt deze voorziening niet genoemd, gereguleerd, uitgewerkt, ingekaderd of gemotiveerd. Omdat zo'n voorziening een rol kan spelen bij het invaren is dit wel van belang voor de evenwichtigheid van de transitie en de uitvoerbaarheid van het toezicht daarop.

Een punt van aandacht hierbij is dat het jaarrekeningenrecht (2:374 BW) niet toelaat om een voorziening te vormen voor resultaten waarvan niet bekend is of, en tot welke hoogte, die zich zullen voordoen. Een alternatief, waar de concept-regelgeving nu overigens niet in voorziet, is dat pensioenfondsen bij het invaren, als onderdeel van het eigen vermogen, een onderbouwde begrensde reserve aan kunnen houden om onvoorziene resultaten op te vangen.

Voor de robuustheid van de nieuwe contracten is van belang dat het uitgangspunt in de regelgeving overeind blijft dat operationele kosten en onvoorziene technische resultaten niet verwerkt kunnen worden via de solidariteits- of risicodelingsreserve.

Vraag voor nadere duiding impact overgangsrecht partnerpensioen op opbouwbasis

Onderdeel van het overgangsrecht in artikel 220g is dat het recht op opgebouwd partnerpensioen na de transitie wordt geëerbiedigd, ook als het pensioenfonds invaart.

In het Besluit zijn geen nadere regels gesteld met betrekking tot dit artikel. Uit de tekst en toelichting, waaronder de antwoorden op vragen van de vaste Kamercommissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid in de nota naar aanleiding van het nader verslag, wordt niet duidelijk hoe deze eerbiedigende werking precies vorm wordt gegeven en wat de prudentiële gevolgen daarvan zijn. De toelichting en de uitwerking suggereren dat een garantiedekking op het opgebouwd partnerpensioen wordt geboden voor minstens dezelfde nominale uitkering als vóór de transitie.

De consequentie van het verstrekken van een garantie op een (minimale) hoogte van het kapitaal of (start)uitkering is dat de regels van het FTK van toepassing blijven op die garantie. Bijvoorbeeld de berekening van een dekkingsgraad en de eis

Datum

3 augustus 2022

Ons kenmerk

P557-11712864-537

van een vereist eigen vermogen. Dit leidt tot complexiteit, kosten en risico op vermogensoverdrachten in het nieuwe pensioenstelsel.

Als geen garantie is beoogd, is voor een transparante en uitvoerbare transitie van belang om dit te verduidelijken. Daarbij moet helder zijn welke toezegging het pensioenfonds de deelnemer wel en niet doet. Dit kan bijvoorbeeld worden verduidelijkt in het Besluit via de delegatiebepaling van artikel 220g, derde lid wetsvoorstel.

In het onderdeel "Afgescheiden financieel geheel voor vaste uitkering in flexibele premieregeling" verderop in deze toezichttoets maken wij een hieraan gerelateerde opmerking.

B. Het nieuwe stelsel

Aanpassing eisen aan berekeningen ter onderbouwing solidariteits- en risicodelingsreserve

Pensioenuitvoerders die een solidariteits- of risicodelingsreserve aanhouden dienen conform het wettelijk kader kwantitatief te onderbouwen dat de inrichting van die reserve past bij de doelstellingen van sociale partners en dat deze evenwichtig is.

DNB onderschrijft de eis in de regelgeving dat voor de onderbouwing een stochastische ALM-analyse gebruikt wordt. Met zo'n analyse brengt de pensioenuitvoerder ter onderbouwing van de evenwichtigheid de baten en lasten voor verschillende leeftijden in beeld. Voor de onderbouwing dat de invulling past bij de doelstellingen, kiest de pensioenuitvoerder zelf de meest geschikte maatstaf. Artikel 1g lid 2 en lid 3 bevatten de eisen aan een dergelijke stochastische ALM-analyse, maar koppelen de baten en lasten-analyse aan de doelstellingen van de reserve in plaats van aan de evenwichtigheid ervan. DNB verzoekt u om het artikel op dit punt aan te passen.

De grote vrijheid die pensioenuitvoerders hebben om invulling te geven aan de solidariteits- en risicodelingsreserve kan leiden tot een grote verscheidenheid aan mogelijke inrichtingen. Om hierop toezicht te kunnen houden, geeft de wetgever DNB in artikel 1g lid 7 de bevoegdheid om eisen te stellen aan de berekeningen waarmee pensioenuitvoerders de inrichting onderbouwen. DNB verzoekt u om deze bevoegdheid, die in het Besluit is beperkt tot lid 2, ook uit te breiden naar lid 3, aangezien de onderliggende stochastische ALM-analyse in zowel lid 2 als 3 gebruikt wordt.

Nadere inkadering regels rond solidariteits- en risicodelingsreserve met tijdelijk grotere omvang

Een pensioenfonds kan tot 1 januari 2037 een solidariteits- of risicodelingsreserve hebben van meer dan 15% van het totale pensioenvermogen. Op basis van de wet- en regelgeving gelden voor pensioenfondsen geen eisen voor de onderbouwing van de inrichting van het deel van de reserve boven de 15%. Dit aanvullende gedeelte van de reserve kan materieel zijn gegeven de huidige dekkingsgraden.

Het is cruciaal dat voor dit aanvullende gedeelte van de reserve dezelfde onderbouwingseisen gaan gelden als voor de reguliere solidariteits- en risicodelingsreserve. Dit zorgt immers voor benodigde transparantie en helpt te voorkomen dat de aanvullende reserve ex-post tot niet-beoogde effecten leidt en onevenwichtig uitpakt voor deelnemers. De onderbouwingseisen betreffen: het vastleggen door sociale partners en pensioenfonds van de doelstelling, het onderbouwen dat de inrichting bij deze doelstelling past en evenwichtig is – in lijn met de overwegingen hierover bij de transitie-besluitvorming – en het voor langere tijd vastleggen van deze inrichting.

Datum

3 augustus 2022

Ons kenmerk

P557-11712864-537

Afgescheiden financieel geheel voor vaste uitkering in flexibele premieregeling

Indien de opgebouwde pensioenaanspraken en -rechten niet worden ingevaren, moeten die op grond van artikel 150l, zevende lid van het wetsvoorstel Wtp in een te onderscheiden financieel geheel worden uitgevoerd. In dat geval ontstaan twee onderscheiden vermogens in het pensioenfonds waarop de prudentiële regels afzonderlijk van toepassing zijn: één voor de nieuwe pensioenregeling en één voor de niet ingevaren opgebouwde pensioenaanspraken en -rechten. Dit voorkomt risico- en vermogensoverdrachten tussen beide regelingen.

In het wetsvoorstel kan echter nog steeds sprake zijn van uitvoering van vastgestelde uitkeringen of andere garanties naast de nieuwe premieregeling in hetzelfde financiële geheel. Een voorbeeld is de vastgestelde uitkering bij een flexibele premieregeling. Door de verplichte keuzemogelijkheid voor een vastgestelde of variabele uitkering in de flexibele premieovereenkomst, kan het vaste uitkeringsdeel binnen het hybride pensioenfonds direct na de start van de nieuwe premieregeling bovendien groot zijn. Een voorbeeld van een garantie is de eerder in deze brief genoemde eerbiedigende werking bij het partnerpensioen.

Wanneer er sprake is van dergelijke uitvoering van DB- en DC-regelingen in hetzelfde financieel geheel kan ongewenste kruissubsidiering tussen vermogens, risico's en kosten plaatsvinden. Begrippen en instrumenten als dekkingsgraad, toekomstbestendig indexeren, prudentiële tekorten en herstelplannen worden fondsbreed berekend en toegepast. Wij geven u daarom in overweging om, net als bij niet ingevaren pensioenvermogens, ook deze vaste uitkeringen uit de flexibele premieregeling en eventuele andere garanties in een van de nieuwe premieregeling afgescheiden financieel geheel te laten uitvoeren.

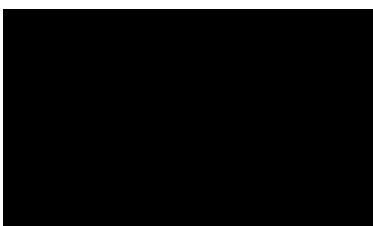
3. Afsluiting

De transitie naar het nieuwe pensioenstelsel is een omvangrijke operatie voor de pensioensector, die gepaard gaat met een grote verscheidenheid aan financiële, governance en operationele risico's. De waarborgen in de wet- en regelgeving vormen een goed uitgangspunt om de materiële risico's te beheersen en bieden een stevig fundament voor het nieuwe pensioenstelsel.

Ondanks alle inspanningen van de wetgever, toezichthouders en de betrokken organisaties om te komen tot wet- en regelgeving van de benodigde hoge kwaliteit, is het bij een operatie van de omvang en complexiteit van de aankomende pensioentransitie onmogelijk om van tevoren alle daarbij komende aspecten volledig te voorzien. DNB is voornemens vanuit haar toezichthoudende rol in samenwerking met betrokken partijen in de pensioensector de komende jaren de voortgang van de transitie te monitoren en houdt daarover graag contact met uw Ministerie.

Met deze toezichttoets beoogt DNB een constructieve bijdrage te leveren aan de zorgvuldige uitwerking van de lagere regelgeving. Mocht de bevindingen in deze brief en/of de bijlage aanleiding geeft tot vragen, dan is DNB graag bereid een toelichting te geven.

Hoogachtend,

Directeur Toezicht

Datum

3 augustus 2022

Ons kenmerk

P557-11712864-537

Bijlage I: overige opmerkingen bij het Besluit toekomst pensioenen**Datum**

3 augustus 2022

Ons kenmerk

P557-11712864-537

Toelichting bij termen

- Uit de nota van toelichting blijkt niet wat wordt verstaan onder 'generatie-effecten van de totale transitie per leeftijdscohort' zoals opgenomen in artikel 46b lid 2g Besluit uitvoering Pw en Wvb. Dit vraagt om een nadere verduidelijking dat hier in ieder geval wordt bedoeld op generatie effecten in termen van netto-profijt.
- Het begrip 'leenrestrictie' is niet gedefinieerd in wet- of regelgeving. In de nota van toelichting wordt wel aangegeven dat hiervan sprake is als voor 'bepaalde groepen' sprake is van meer dan 100% beleggingsrisico, maar deze uitleg is voor meerdere interpretaties vatbaar. Het ligt hierbij in de rede hierover op niveau van wet- of regelgeving en niet alleen in de toelichting uitleg aan te geven.
- In artikel 25 lid 1 sub g van het concept Besluit FTK staat "... compensatiedepot als bedoeld in artikel 150f van de Pensioenwet". Het gebruikte begrip 'compensatiedepot' is niet gedefinieerd in het Besluit of in het wetsvoorstel Wtp (ook niet in concept artikel 150f van de Pensioenwet).
- In artikel 1g lid 4 wordt aangegeven dat ingeval van 'extreme externe omstandigheden' afgeweken kan worden van de minimale periode van vijf jaar waarvoor de afspraken voor de solidariteits- of risicodelingsreserve worden vastgelegd. Een nadere definitie van extreme externe omstandigheden ontbreekt.
- Artikel 47 Besluit uitvoering Pw en Wvb stelt nadere regels ten aanzien van het financieel overbruggingsplan tijdens de transitie zoals bedoeld in concept artikel 150p van de Pensioenwet dan wel artikel 145o van de Wet verplichte beroepspensioenregeling. In artikel 47 van het Besluit is niet toegelicht wat wordt bedoeld met het 'in verwachting' invaren. Hierdoor is onvoldoende duidelijk wat een gerechtvaardigde verwachting is. Gedacht kan worden aan een intentieverklaring van het pensioenfonds, waarbij tevens sociale partners zijn betrokken, over die verwachting tot invaren. Dit is in lijn met de vereiste voor een verklaring over het invaren in het Besluit in verband met toeslag vanwege voorgenomen transitie.

Verduidelijking maatstaven risicohouding

Om een uniforme bepaling van de maatstaven en uniforme doorrekening van de risicoblootstelling door pensioenuitvoerders te borgen, is het van belang een aantal termen nader te concretiseren in de regelgeving of toelichting daarbij. Het gaat daarbij om i) de wijze waarop het 'hypothetisch geheel risicomijdend beleggingsbeleid' wordt vormgegeven ii) een opsomming van situaties waarbij sprake is van 'mechanismen die risico naar de toekomst verplaatsen' en iii) de wijze waarop de 'afwijking van ouderdomspensioenuitkeringen van jaar op jaar' wordt bepaald. Naast een nadere concretisering van deze termen kan in de toelichting nader in worden gegaan op de wijze waarop de risicoblootstelling (zoals benoemd in artikel 14t lid 6) wordt doorgerekend.

Aanvullende inkadering netto profijtberekening gewenst, vervolg

Qua technische aspecten van de berekening is het wenselijk om in artikel 46c Besluit uitvoering Pw en Wvb te verduidelijken dat bij het toepassen van de vba-rekenmethode rekening dient te worden gehouden met alle toekomstige premies en alle toekomstige uitkeringen uit alle pensioenvormen, waaronder naast het ouderdomspensioen ook het nabestaandenpensioen, en zowel de onvoorwaardelijke als de voorwaardelijke elementen van de pensioenregeling.

Verduidelijk onderscheid tussen scenariosets

Bij de value based ALM-rekenmethodiek en bij de berekening van netto profijt wordt een risico-neutrale scenarioset gebruikt (Q-scenario's) ten behoeve van de waardering. Bij andere toepassingen van de uniforme scenariosets gaat het om projectie met behulp van economische scenario's (P-scenario's). Dit onderscheid ontbreekt in het besluit, bijvoorbeeld in artikel 46c lid 2b Besluit uitvoering PW en Wvb.

Toevoeging aanvullende verwijzingen in artikel 7e Besluit uitvoering Pw en Wvb

In de voorgestelde wijziging van artikel 7e Besluit uitvoering Pw en Wvb, het schakelartikel voor toepassing van de berekeningen voor weergave van pensioen in scenario's, missen de verwijzingen naar 10a (premie-ambitie berekening solidaire premieregeling), 52a (jaarlijkse toetsen of beleggingsbeleid en toedeelregels passen bij de risicohouding), van 52b (risicohouding) en 102a Pw (opdrachtbevestiging) in de opsomming van artikelen waarvoor de URM methodologie moet worden gebruikt.

Toezichthouderregeling opdrachtaanvaarding/-bevestiging in lijn met Memorie van Toelichting

In artikel 28d Besluit uitvoering Pw en Wvb over de opdrachtbevestiging is opgenomen dat de toezichthouder 'regels kan stellen ten aanzien van de wijze waarop de informatie wordt gegeven'. DNB vraagt, mede met het oog op het ontbreken van nadere informatievereisten bij de besluitvorming in de periode na de transitie, om dit artikel in lijn te brengen met de generieke bevoegdheid in de memorie van toelichting (blz. 152) bij het wetsvoorstel Wtp. Het betreft dan regels ten aanzien van de informatie die het bestuur van het pensioenfonds ten minste gebruikt bij de formele opdrachtaanvaarding (en niet de opdrachtbevestiging), waardoor gewaarborgd wordt dat de gebruikte informatie volledig, passend en adequaat is.

Concretiseer waar onderbouwingen dienen te landen

Op verschillende plaatsen in het Besluit wordt gesproken over vastlegging of onderbouwing, zonder dat duidelijk is in welk document die vastlegging of onderbouwing moet zijn opgenomen. Waar het onderbouwing en vastlegging van beleid betreft zou dit voor pensioenfonds in de abtn vastgelegd dienen te worden, voor elementen die betrekking hebben op de transitie in het implementatieplan. Voorbeelden zijn artikel 1c lid 1, artikel 1e lid 2, artikel 1g lid 2 van het Besluit uitvoering Pw en Wvb.

Onderbouwing transitie beleggingsbeleid in implementatieplan

In artikel 36 Besluit FTK, tweede lid wordt onder voorwaarden een éénmalige aanpassing van het strategisch beleggingsbeleid mogelijk gemaakt voor een pensioenfonds dat op het tijdstip van inwerkingtreding van de Wtp niet beschikt over het vereist eigen vermogen. Omwille van consistentie is het aan te bevelen om in lid 2 aan te vullen dat de aanpassing van het strategisch beleggingsbeleid in het implementatieplan wordt onderbouwd (zoals ook wordt vereist bij een aanpassing van het strategisch beleggingsbeleid op grond van artikel 47, vierde lid Besluit uitvoering Pw en Wvb).

Datum

3 augustus 2022

Ons kenmerk

P557-11712864-537